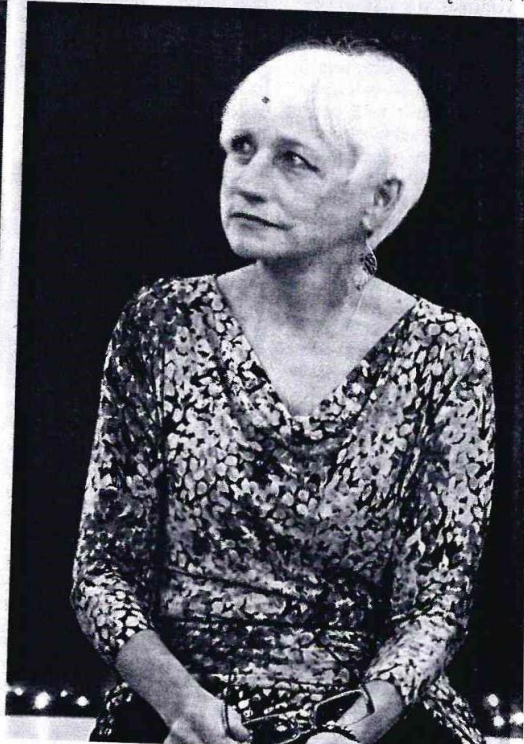
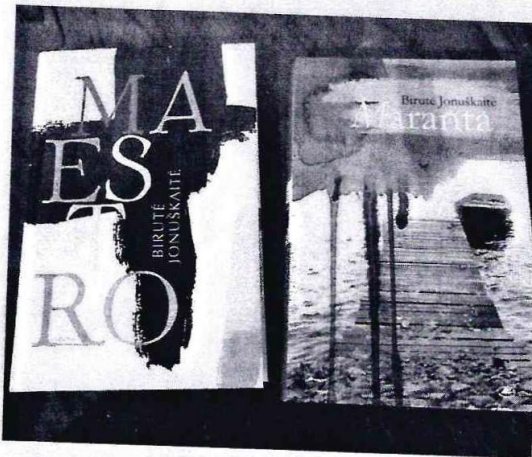

Birutės Jonuškaitės „Maestro“ – apie vaikystės traumų bumerangus

KNYGŲ LENTY

Rašytoja Birutė Jonuškaitė antrą kartą viešėjo Kupiškų Banguolės Aleknienes-Andrijauskės nuotrauk

Nuo šių metų pavasario Kupiškio viešojoje bibliotekoje vyko tikras susitikimų su rašytojais maratonas. Bibliotekininkai tokių renginių priskaičiavo apie dešimt.

Šį maratoną vainikavo gruodžio 18 dieną Kupiškio viešojoje bibliotekoje surengtas rašytojos Birutės Jonuškaitės romano „Maestro“ pristatymas. Pagrindinį šios knygos herojų dailininką Viktorą simbolizavo padėtas ant molberto šios bibliotekos direktoriaus Algirdo Venkaus pradėtas piešti vyriškio portreto eskizas. Renginyje dalyvavo šio romano autorė ir kunigas bei poetas Justas Jasėnas, skaitęs viešnios kūrybos ištraukas.

**Banguolė
ALEKNIENĖ-ANDRIJAUSKĖ**

KUPIŠKYJE ANTRĄ KARTĄ

Renginio pradžioje skambėjo Frederiko Šopeno muzika. Kupiškio meno mokyklos mokytoja Edita Dobrickienė su savo mokinėmis Dominyka ir Austėja išbandė naują baltai dažytą bibliotekos pianiną.

Nuskambėjus muzikos kūriniams bibliotekos darbuotoja, renginio vedėja Lina Matiukaitė, papasakojo, kad rašytoja B. Jonuškaitė Kupiškį vieši jau antrą kartą. Prieš ketverius metus buvo pristatytas jos romanas „Maranta“. O romanas „Maestro“ yra šios knygos tęsinys.

„Šie metai B. Jonuškaitė yra jubiliejiniai. Neseniai pasirodė dar viena jos nauja knyga „Laiškas ir likimai“. Ten publikuojami

pokalbiai su lietuvių meno ir kultūros žmonėmis. Rašytoja yra 1 knygų autorė, iš kurių 7 romanai Nuketlo j 8 j

Nuketlo j 7 p.

„Tarp skaitytojų labai populiarus tebėra jos dviejų dalių romanas „Didžioji sala“. B. Jonuškaitė buvo žinoma iki šiol kaip stiprių moteriškų personažų kūrėja. Romane „Maestro“ pagrindinis herojus yra vyriškis. Jam vietą užleidžia Dominyka, Saulė ir Rasa iš „Marantos“, – kalbėjo renginio vedėja.

Ji priminė, kad B. Jonuškaitė nuo 2003 metų buvo Lietuvos rašytojų sąjungos atsakingoji sekretorė, pirmininko pavaduotoja, o pastaruosius dvejus metus yra šios sąjungos pirmininkė.

Rašytoja gimė Lenkijoje, Seinų apskrityje Punksko valsčiuje, Seinų kaime. Baigusi Punksko licejų atvažiavo į Vilnių studijuoti žurnalistikos ir pasiliko.

KAIP GIMSTA RAŠYTOJAI IR KNYGOS

Renginio vedėja rašytojos klausė, kaip gimsta tos knygos? Kodėl įvyko posūkis į vyrišką personažą?

B. Jonuškaitė sakė, kad, ko gero, ten kažkas iš aukštybių kiekvienam nurodo, kokių kelių keliauti. Laimingi tie žmonės, kurie vos ne nuo kūdikystės žino, ką darys, ir žingsniuoja tuo keliu. Ji rašymo link ėjusi nuo mažų dienų, bet to nežinodama.

„Negalvojau, kad būsiu rašytoja, bet nuo 5 klasės rašiau dienoraštį. Rašyti man patiko. Mano mokytojai net nežino, kad kai kuriems savo klasės draugams per lenkų ar lietuvių literatūros pamokas parašydavau rašinėlius – vienam trejetui, kitam – ketvertui, o sau – penketui. Nesuprasdavau, kokia čia gali būti problema parašyti. Sėdai ir parašėi.

Kupiškio bibliotekos darbuotoja Lina Matiukaitė (kairėje) pristatė rašytoją Birutę Jonuškaitę (viduryje), o kunigas ir poetas Justas Jasėnas skaitė ištraukas iš jos romano.

Visgi, kad tapau rašytoja, labiau lėmė vienatvė ir laisvė, kurią turėjau augdama tėvų šeimoje. Aš buvau ketvirta dukra. Mano seserys buvo vyresnės. Tėvai labai nekontroliavo, ką veikia, kur buvau. (Savo dukroms esu kur kas griežtesnė mama.) Vietos bibliotekoje buvau perskaičiusi visas knygas. Reikėjo prasimanyti veiklos. Taigi pradėjau kurti tokius paralelinius, įsivaizduojamus pasaulius, sėdėdama ant kalniuko ir žvelgdama į miškų keterą Lietuvos pusėje. Mano kūryboje anksčiau irgi buvo vyriškų personažų. Ši knyga – savotiškas atsakymas į skaitytojų klausimus. „Marantėje“ rašiau, kad tai yra pirmos knygos pabaiga. Tai buvo pažadas rašyti jos tęsinį. Tuo metu dar neturėjau sumanymo, kaip pirmos knygos personažai galėtų pereiti į antrą knygą. Per „Marantos“ pristatymus sulaukdavau klausimų, kodėl apie Maestro tiek nedaug užsimenu, o koks jo likimas, iš kur tas

herojus atsirado. Tuomet ir pagalvoju, kad antra knyga galėtų būti apie tą vyriškį, kuris ir yra trijų moterų Dominykos, Saulės ir Rasos grandis. Čia yra Rasos ir jos senelio Maestro dialogas, t. y. Rasos bandymas papasakoti apie jo gyvenimą jo lūpomis ir iš Rasos pozicijų“, – apie savo kūrybos ištakas kalbėjo viešnia.

B. Jonuškaitė pabrėžė, kad ši knyga – apie mokymąsi atleisti, neįteisi kito žmogaus ir, be abejojimo, apie meilę. Apie tai, kas nutinka žmogui, kas nutinka vaikui, kuris augęs turtingoje šeimoje viską praranda, kokią jis patiria psichologinę traumą, kai tas geras ir gražus jo gyvenimas pradingsta. Ar žmogus, patyręs tokią traumą, sugeba išaugti su tvirtu stuburu, ar sugeba vėliau užmegzti santykius su moterimis, su kitais žmonėmis. Kaip ta vaikystės trauma jį paveikia, kaip vėliau sugrįžta jo bumerangas į jo gyvenimą. Juolab kad šis romano herojus ne tik lieka

Renginio pradžios laukiant. Banguolės Aleknienes-Andrijauskės nuotraukos

vienas, bet ir patenka į karo sūkurį. Be to, norėjusi paanalizuoti ir kultūrinius Lenkijos didmiesčio ir atkampus Dzūkijos kampelio skirtumus. Visgi tai nieko naujo. Norėjusi parodyti, kad vaikystės metai kiekvienam žmogui yra itin svarbūs. Ta tema apie mus visus. Dabartinė emigracija lemia daug panašių situacijų, traumuoja vaikus. Nežinia, kokia išaugs nauja karta, patyrusi emigracijos sukeltą vienatvę, skausmą, atplėšimą nuo artimųjų.

NORĖTŲ ŠOKTI TANGO

Prakalbus apie tai, kaip jį randanti laiko kūrybai, kai eina atsakingas pareigas, B. Jonuškaitė retoriskai klausė, kiek Lietuvoje rašytojų gyvena vien tik iš kūrybos. Pas mus per mažą rinką, per mažą knygų tiražą, kad iš to galėtų žmogus pragyventi. Taigi visi rašytojai kažkur dirba.

Pasak jos, daugeliui pragmatikų žmonių atrodo, kad knygų rašymas tai hobs, pomėgis, kuriuo užsiimama atliekamu laiku nuo normalaus sustyguoto gyvenimo. Tai ne darbas ar kitoks rimtas užsiėmimas. Paradoksalu, bet visais

amžiais taip yra manoma.

B. Jonuškaitė papasakojo apie savo veiklą Lietuvos rašytojų sąjungoje, vertėjos darbą ir laisvalaikį. Ji neįsivaizduojanti, kaip gali būti nuobodu gyventi, kai tiek daug visko įdomaus yra aplink. Iš tėvų yra išmokusi siūti. Kažkada net austi sudėtingesnius raštus mokėjusi. Dukroms, kai buvo mažos, drabužėlius siūdavo. Dabar sau kokį sijoną pasitaikanti. Kai išeis į pensiją, norėtų šokti tango. Mėgsta įdomias pažintines keliones. Yra nutapiusi porą pavasalių. Turi didžiulę krūvą visokių džiovintų lapų ir nori iš jų ką nors įdomaus padaryti. Tik nežinanti, kada galės priėti prie tų baigiančių sudėlioti savo lobyną.

„Kiekvieno menininko dilema – kada galėsiu daryti, ką noriu, o ne ką privalau“, – susitikimo su kupiškėnais pabaigoje sakė rašytoja.

„Kas norite skaityti gerą literatūrą, skaitykite B. Jonuškaitės knygas. Pajusite, kokia yra turtinga, vaizdinga ir gyva jos kalba. Jei pririekia vieno kito keiksmazodžio, tai tik pirma jų raidė parašoma. Geras jausmas apima perskaičius jos kūrybą“, – kalbėjo L. Matiukaitė.